

Никола Буве
РИБАТА-СКОРПИОН

пъменици

traduki^T

Издаването на произведението е подкрепено от ТРАДУКИ, Европейска мрежа за литература и книги, в която участват Федералното министерство на европейските и международните въпроси на Република Австрия, Министерството на външните работи на Федерална република Германия, швейцарската културна фондация „Про Хелвеция“, КултурКонтакт-Австрия, Гьоте-Институт, словенската Агенция за книгата ЈАК, Министерството на културата на Република Хърватия, ресор „Култура“ в правителството на Княжество Лихтенщайн, културна фондация „Лихтенщайн“ и фондация „С. Фишер“.

Никола Бувие
РИБАТА-СКОРПИОН
пътуписи

Nicolas Bouvier
Œuvres

Le Poisson-Scorpion © Éditions Gallimard, 1982
Journal d'Aran et autre lieux © Éditions Payot et Rivages, 1990
Voyage dans les Lowlands © Éliane Bouvier
Dans les brumes de l'île du whisky © Éliane Bouvier

© ИК ПЛЕЯДА®, 2014
© of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI
© Валентина Бояджиева, преводач, 2014
© Димитър Стоянов – ДИМО,
дизайн на корицата, 2014
Редактор Лилия Анастасова

Издателска къща ПЛЕЯДА
1000 София, пл. Славейков 11
Тел.: 02 980 1463, 02 804 3164
E-mail: pleiad@tea.bg

ISBN 978-954-409-339-6

www.pleiadbooks.com

Никола Бувиe

РИБАТА-СКОРПИОН

пътеписи

Превод от френски
Валентина Бояджиева

Издателска къща ПЛЕЯДА®
София
2014

ДНЕВНИК ОТ АРАН И ДРУГИ МЕСТА

Пътни бележки

*Ако не намираме
обикновеното за свръхестествено,
защо да продължаваме?*

Шарл-Албер Сангрия
Червената мравка

АРАНСКИ ДНЕВНИК

*Всичко що е червено е хубаво,
всичко що е ново е красиво,
всичко що е обичайно е горчиво,
всичко що отсъства е сладко.*

„Болестта на Чючулен“
Ms.L.U.H.4 Тринити Колидж

*Клон-мак-нойз,
февруари 1985 г.*

Реката се вие и криволичи току до поляните, покрити с бял скреж. Тя е обрамчена с върби и налягали овце, които подсказват какво трябва да е непредвидимото ѝ течение: още един меандър е най-доброто, което една река може да направи; всъщност от нея това се и очаква.

Пътят, тесен, син, искрящ от леда, също се вие безсмислено там, където би могъл да се точи прав, и минава през най-големите стръмнини, които би могъл да избегне. Но той прави каквото си иска. Небето, управлявано от западния вятър, току-що се е измило и е жестоко синьо. Студът – минус петнайсет градуса – държи природата в свития си юмрук. Трябва да се кара много бавно; аз не бързам за никъде.

*Какви новини от Клон-мак-нойз?
Има съвсем пресни –
лисиците са в гробището
и лапат човешките останки.
(Анонимен автор, XI век)*

Пътят свършва в стена, която заобикаляме: зад нея безкрай от каменни кръстове, сиви, обрасли с мъх, полегнали, прави, забити в равната трева в едва доловимо зелено. На запад осеяна с гробове поляна се спуска към кула с един-единствен отвор на четири метра от земята, който е с формата на молив. Когато норсите или викингите бродели из полята, монасите се скривали в нея, прибирали стълбата и се отдавали на молитви, които с нищо не помагали. Езичниците обграждали шумолящото от тревожни гласове убежище с наръчи добре

изсъхнали къпинови клонки и опушвали като язовци обсадените, напивайки се до безпаметност. Колко ли присмех е предизвиквало всичко това. По-надолу река Шанън, която влачи парчета лед, прави остър завой. Замръзналите розови градини свистят под порива на вятъра. Той вдига от реката водни пелени, които шибат лицето ми. Между кулата, гробовете, няколкото зъбера от разрушени романски църкви се виждат пасящи овце или по-скоро купчини от вълна с бесни и глупави глави върху толкова тънки крака, че навсякъде другаде ще бъдат ответи като снежинки. Но не и тук. Това място не е обикновено: подобно на Делфи и Изе, то е *място* със своя натовареност, своя сериозност, свои особени защиты и своя история.

Всичко започнало през V в. на остров Инишмор, на запад от Ирландия, където Свети Енда закалявал вярата си с гладуване и лишения. Коленичел на земята и се молел с часове в отшелническа килия от сухи камъни, покрити със скреж, където не бихте оставили дори свиня. През 545 година неговият ученик Свети Сиарън, обучен в това сурово училище, слязъл на брега и основал абатство „Клон-мак-нойз“ на една извивка на реката, която по онова време била единственият път за комуникация в страната. Бил под закрилата на един главатар на клан, комуто обещал короната на Ирландия – онзи наистина я е получил. Той му помогнал да забие първата греда. Тук има голям каменен кръст, разяден от природните стихии, където все още може да се види въпросният крал и светецът да пристъпват едва-едва под тежестта на дъбова греда. Същата година Свети Сиарън легнал болен и доверил на монасите, които го заобикаляли, че „пътят към отвъдното е страшен“ (*awful is the way to the world beyond*), след което се споминал. Вярвам му и прямотата му ми харесва: нужна е твърдост, за да не се залъгваме в онзи момент. Век и половина по-късно „Клон-мак-нойз“ с неговите две хиляди монаси и млади послушници, е най-голямото абатство в Европа, една от сърцевините

на християнството, един мистичен Пиер-Лат, място на проповядване, което се чува навсякъде. Манастирският правилник, оставен от Свети Сиарън бил един от най-строгите за времето си: размисъл, мълчание, четене до изтощение, преписване до ослепяване, цепене на дърва до изнемога и малко лошо пиво на големите празници. В часовете, когато била позволена, веселостта била опустошителна. Богатството било огромно: през лятото на 1149 година под един-единствен тис, поразен от мълния, събрали труповете на сто и тринайсет овце. По онова време тук е имало три църкви, мелници, кошари, изби, перачници, трапезарии, конюшни, скриптории за украсяване на ръкописите с миниатюри, едно пристанище и виварници на река Шанън. Този прекрасен кошер изкушавал норси, викинги, нормани и скъперническите ирландски кланове, които са „лисиците“ на поета. Между VII и XV в. абатството два пъти било плячкосвано, изгаряно, сривано със земята и два пъти издигано отново. След това тази невероятна енергия отслабнала: в продължение на осемстотин години ирландците са дали всичко, направили са прекалено много и им се връща обратно, дори сега, когато пиша. Когато през XVII в. Кромуел минал от тук в търсене на стени, които да събори – това е неговата мания – вече не било останало кой знае какво за разрушаване. Останала е загадъчната гора от оградени и килнати кръстове, където гробовете винаги са били силно желани – защото Свети Сиарън е обявил, че адът не познава умрелите от „Клон-мак-нойз“ – и получавани чрез толкова сложна система от семейни и териториални привилегии, че дори адвокатите в най-процедурната страна в света нищо не разбирали. Във всеки случай няколко епитафии от старото гробище, които все още могат да бъдат разчетени, не вдъхват никаква тревога за спасението на онези, които почиват там. През зимата на 1985 г. само една личност все още се ползваше с тази привилегия: жена на деветдесет и девет години, защото

е била родена в графство О'Фали. От трийсет години насам „новите покойници“ ги погребват в гробище, долепено до абатството, без никаква гаранция свише и в гробове по модата на деня, тоест грозни.

Когато през VII в. пламенното, изискващо, упорито християнство, подсилено от чудеса, напомнящи за тези на тибетските ламии или на монголските шамани, се завърнало на континента като бумеранг, запратен от евангелското старание на тези атлети на Бог и шампиони по постене и гладуване, то не било по вкуса на всички. Смелата издънка на далечното чудо, свежият като глогинка Христос, към когото ирландските монаси нежно се обръщат на „ти“ и наричат „Великият абат“, и донякъде вещерският аскетизъм породили много сериозни резерви у червените кардиналски одежди и у римските прелати, захранени с юдео-латинския юдаизъм, свинска пача и вино от Фраскати. Яркото зелено на ирландската детелина или по-убитото на келтския имел не се съчетавали с помпейскочервения фон или епископското по-светло. Ирландската монашеска институция е много демократична – Свети Сиарън е бил син на колар – и изобщо не се интересува от папските йерархии. Освен това светците друиди били много нахакани и притежавали „сили“, които вероятно дължали на нечовешката строгост по пътя към познаването на Бог. На островите Скелик или на Аранските острови не могат да се видят отшелническите скитове на тези пустинници – кочини, отворени за атлантическия вятър и толкова ниски, че в тях може да се влиза само пълзешком – без да си помисли човек за годините на изпитания на магьосника Миларепа, който, за да изрази недоволството си, превръщал според желанието си дъжда в градушка, а на два часа птичи полет оттам обезглавявал всички събрали се на сватбена гощавка. Вече не помня кой от тези ирландци се смята за прекосил морето в каменно корито, гребейки с ръце, доказателство за силна вяра. Накратко, тези луди по Бог всявали страх.

Няма съмнение, че Свети Гал и Свети Колумба са минали през „Клон-мак-нойз“, пък дори и колкото да хапнат набързо, толкова бързали да стигнат на френския бряг и да се захванат за работа. Щом слезли на сушата обаче, станало лошо. В Бургундия, където започнали да назидават бароните заради конкубините, копелетата и най-вече – това преляло чашата – за тяхната лакомия и плюскане, били поканени да изчезнат. Те тръгнали на север и се качили до езерото Констанц, в което хвърлили най-свещените идоли на суевите. На тях също им дошло в повече. Двамата избягали и се разделили. Свети Колумба се отправил към Италия през алпийските проходи и основал абатство „Бобио“. Свети Гал се оттеглил в диво дърво на запад от езерото, което било собственост на мечките. Той се отървал от тях с помощта на ръсило, което размахвал на всички посоки, но това ръсило било доста позеленяло от келтската чувствителност, винаги готова да се пазари с природата, нейните капризи и говорители. Там, където има сила, дори мечката – всъщност най-вече мечката се подчинява. Ето как два века по-късно хронистът Вахлафрид описва отстраняването.

„Но ето че една мечка, слязла от планината, дошла съвсем близо до стана им и започнала старателно да събира всички огризки, които те били изхвърлили. Като видял това, Божият човек рекъл на животното: „Заповядвам ти в името Божие да вземеш един дънер и да го сложиш в огъня.“ Мечката се подчинила, отишла, намерила як дънер и го хвърлила в огъня. Тогава светецът се обърнал към торбата си, извадил един хляб, подал го на сътрапезника си, а онзи го взел и казал: „В името на Всевишния, върви си от тази долина и си стой в планината.“ (Wahlfriad, цитиран от Ch.-A.-Cingria в *La Civilisation de saint Gall.*)

Мечката така и направила, защото знаела по-добре от папата в Рим с кого си имала работа, но не от страх, а защото правилно преценила силите, присъствията и тяхната тежест. След като прогонил от брега на по-

тока и две дяволици, които го изкушавали с голотата си, Свети Гал основал абатство, което трябвало да стане мощно като „Клон-мак-нойз“, но благодарение на една нова система на музикално записване – невмите – най-вече да се превърне в център на грегорианското обновление в християнския запад. Модернизирането станало необходимо, защото християнизираниите варвари напълно били изопачили литургичната музика „с тяхната алпийска грубост...силните си и тътнещи като гръмотевица гласове...и ощавените им от пиене гърла“, както пише един римски псалт, който се присмива на кантатите на тези кресльовци...

...Денят преваля, сенките на кръстовете се издължават. Светлината се преобръща; студът е толкова силен, че трябва да топля фотоапарата под ризата и между бедрата си, та затворът на обектива да благоволи да работи.

На входа на гробището, в колибата от кръгли греди, от които още тече смола, намерих млад мъж, който е едновременно пазач и историк на тези покойници. Той ми предложи чай и брошурата си за историята на абатството. Нямах с какво друго да отоплява стаичката си, освен един тостер, който е включил и над който държим и въртим вкочанените си ръце. През прозореца виждах фазани да кълват на пътя, който блести с всичките си безполезни зигзаги. Когато го попитах за причината за това еротично трасе, той ми отговори, че някога тук пътищата са били покрити с камъни от жените, които не обичали вятърът да роши косите им; щом той се обърнал и те правели същото. Обяснението ме задоволи напълно.

Римляните не са идвали тук. Няма римляни, няма *urbs*, никакви военни ограждения, нито следа от онези техни системи, които свеждат природата до нейните прави линии и техните перпендикуляри.

В почерняващото небе беше останала тъмношафранена дияра. Паркирах колата между полегнали от леда минзухари. От терасата се виждаха заливчетата северно от пристанището, вече сковани от тънка ледена коричка. Извън сезона сме и това е единственият хотел, където намерих стая. През зимата обикновено бил затворен, но беше отворил заради конгреса на млади кадри на ирландо-английската електроника, които вдигаха страхотен шум. Темата на срещата, изписана на табели, опасани с бял имел и зеленика, беше „Да вземем съдбата си в ръце“. Дошли бяха стотина юпити, но ирландски модел: широкоплещести ниски ръгбисти с рижи или прошарени бакенбарди, с ниски или прегракнали от бирата „Линес“ гласове, излезли направо от някоя литография от началото на века. Конгресът беше към края си и щеше да има банкет. По обяд парното се беше повредило и въпреки запалените торфени парчета, които свиреха и пухтяха в камините, температурата непрестанно падаше. Заслугите на един огън от торф са чисто визуални: онава наситеночервено в огнището, което утешава окоето и мами тялото. Гори, без изобщо да свети; протягате ръце към огнището, раменете ви все още са замръзнали, а подметките ви започват да димят. Един след друг участниците в конгреса отиваха в гардеробната да си вземат шалове, шапки, пелерини, ръкавици. Дъхът на последните оратори се превръщаше в балончета с текст от изпарения; те със същия успех можеха да заседават и навън. Това беше единственото обитаемо помещение; сложили ми бяха масичка в един ъгъл и ми поднесоха вечерята. Щом нечий поглед срещнеше моя, ми махаха с ръце, сякаш току-що бях хвърлил котва. Изслушах заключителните речи; тази на ирландеца можеше да се резюмира така: „Какво удоволствие е, че сме се събрали да прием заедно.“ Те не се церемоняха с чашката и независимо от сибирския студ не губеха жизнерадостта

си. Речта на британския партньор можеше да се събере в едно изречение: „Крайно време е да се захващате за работа“. В края на вечерта от животинската топлина и крещенето температурата леко се беше повишила, да кажем до дванайсет градуса. По тази причина няколко смели дами, дошли от съседния бар и развеселяващи тази чисто мъжка компания, не бяха свалили ръкавиците си с един пръст, а шапките им от черна слама им придаваха вид на порядъчни енорияшки, докато лицата им вървяха към тухленочервено и вече всичко беше само неприлични смехове, гъделичкания и пощипвания.

Стаята ми беше ледена и аз се обадох на рецепцията. Пратиха ми един абсолютно заспал *boy*, когото очевидно бяха измъкнали от леглото. Той почука с гаечния си ключ замръзналите тръби и рече на себе си: „*guess it must be the pipe*“*, после се върна да спи, търкайки очи с юмруци. На излизане загаси лампата; мисля, че не ме беше видял. Взех одеялата от съседните легла и някак успях да заспя. Събудиха ме любовници в съседната стая, които през смях си разменяха плесници, за да се стоплят. Чух жената да казва с писклив глас: „Не, това не, нямаш право“ и отново потънах в мрак. Право на какво? Още се чудя.

Голуей II 11 часа сутринта

От пътя, минаващ по стръмния бряг, се виждаше искрящото море: на стотина метра навътре от брега то е покрито с тънък лед, който се повдига от вълнението като гърдите на спящ човек. Дебела жена, стегната като наденица в манто от крещящо зелен шаяк, се доближи до мен, бутайки бебешка количка срещу духащия откъм морето вятър, който сякаш залепваше студа по челюстта и слепоочията ни. Що за идея да

---

*Струва ми се, че е тръбата. (англ.) – Б. пр.

разхождаш дете в подобно време! Тя вече е бременна със следващото и без съмнение окото ѝ не се беше насинило, докато е готвела. Каза ми, че е родена тук и досега не е виждала морето сковано. Цигарата, залепнала на долната ѝ устна, потрепваше на всяка сричка. Тя вече беше толкова измъчена от живота, че беше трудно да се определи възрастта ѝ. Точно си казвах, че въпреки Синдж, Джойс, Бърнард Шоу и уискито „Блек бум“ никога нямаше да мога да се установя в страна, където жените са така безвкусно облечени – отгоре на всичкото малтретирани – когато онова, което чаках с притеснено удоволствие, се случи: една вълна, по-висока от другите, която бях зърнал да се задава, мина под леда и го разби. От единия до другия край на залива той се разчупи като предното стъкло на кола с дълга въздишка, нещо като приглушен смях, който накара чайките да се разбягат. Снимка, видяна двайсет години по-рано, се върна в паметта ми като светкавица. На нея беше сниман психиатър в една клиника в Моравия, който поставяше под хипноза някаква селянка със забрадка, като почукваше с писалката си по кристална чаша. Чух звъntenето на писеца, отново видях зелената жена, вкопчена в своята бебешка количка като каменна статуя, и изпаднах в „квazar“...

В космоса съществуват необясними черни пространства, които астрономите са нарекли квазари. Гъстотата на материята би била такава, че фотоните не могат да се измъкнат от нея. Излишъци или дупки на сътворението, ако щете. В един квазар умът се развързва и вече не помни нищо; още не си е поел дъх и вече е изчезнал. Изплува някъде другаде малко по-късно, в среда, която няма достатъчно плътност, за да може да се диша. Никой не се връща: всяка година осем хиляди души се изпаряват като дим, без да можем да се позовем на терористите, големия кайман или спорно наследство.

...Опомних се няколко часа по-късно в центъра на града, на изхода на голям магазин, отрупан с покупки:

шал на черни и бели райета, шапка и червени вълнени ръкавици с един пръст, леко кремави дълги долни гащи, които се разширяват на коленете и които могат да се видят на фотографиите на Домие и във водевилите на Лабиш. Точно това, от което имах нужда. Погледнах етикетите, цените бяха прилични, накратко: покупките на мъж, който знае какво прави. Небето беше черно и мръсноорозово. Подобно на крясък една съвсем ясна и оловна светлина довеждаше грозното до неговото кресчендо. Леден вятър помиташе тясната улица, откъсвайки червената лента „*Down with apartheid in South Africa. Meeting tonight*“*, която група младежи веднага се втурнаха да заковат отново, като скандираха антирасистки лозунги. Заети изцяло да разграбят последните останали вълнени стоки от сергиите и рафтовете, минаващите изобщо не им обръщаха внимание. Под всеки нос тази вечер като звезда искреше капка. На пазара на Сейнт Мери Стрийт увити дебело жени затваряха щандовете си, пълнеха кашони със зелето, бялата и черната ряпа, които не бяха продали. Логичност? Тропнах с крак по паважа, за да се убедя, че наистина съм там, макар думите „аз“ и „тук“ все още да не си бяха върнали смисъла. Наложих се да обиколя целия централен площад, за да си намеря колата, и поех по пътя за летището, от което малък едномоторен самолет обслужваше трите Арански острова. По това време на годината и ако времето позволява, това е единствената връзка между тях и ирландския бряг.

Голуей III

Казаха ми: „Спрете колата си край полето с ряпа и дайте ключа на бензинджията“. Казаха ми и: „Самолетът ще има закъснение, имате много време“. Наистина имахме много време. В подобие на фургон, който

---

*Да свалим апартейда в Южна Африка. Среща тази вечер. (англ.) – Б. пр.

служеше за чакалня, край нагрятата до червено чугунена печка седяха кюре, въоръжено с тайнства, майка с три бледи хлапачки, еднакво облечени в три-четвърти чорапи и виненочервени палтенца, купени от разпродажбите в Голуей. Те си чешеха прасците с онзи вироглав и „подмолен“ вид, какъвто момиченцата толкова често имат. Старица със старателно свито бяло кокче държеше на коленете си кошница, обхващаща точно очертанятията на една кокошка, с дупка за врата и главата, която се подаваше оттам с отворена човка и уплашено кудкудякаше. Младо момиче, обуто със смайваща елегантност, което четеше „1984“ на Оруел с малко повече от година закъснение, не поглеждаше никого и обръщаше страниците с пръсти с идеален златист маникюр. Овца, с току-що гипсиран от ветеринар на крайбрежието заден крак, която щеше да пътува в багажното отделение. И най-сетне пилотът, много успокояващ в измачканата си куртка; той премери всички на кантара, сякаш бяхме тук, за да отслабваме, след това се разнесе благословеното бръмчене на мотора над морето, което беше станало черно. Кацнахме на остров Инишман на една едва осветена и обозначена поляна, колкото да оставим кюрето, неговото шишенце с миро и няколко здраво увързани пакета, после продължихме към Големия остров (Инишмор), без дори да сме изгасили мотора и за най-късия полет, вписан в таблиците на търговската авиация, или три минути и четирийсет и пет секунди.

Аран I

Този път: пет минути; самолетът беше набрал отново малко височина, колкото един жълт лендровър да разчисти с виртуозен слалом пистата от овцете, заети да я косят, и да успее да спре до корпуса на самолета, за да натовари багажа и да откара всеки от пътниците до съответното място. Шофьорът Майкъл Хърнън беше около четирийсетгодишен, любезен, точен, сдържан, с онази изисканост, която често се среща по ветровитите

места. Помогнах му да пренесе гипсираната овца до една тъмна къща. Красивата гражданка – бях решил, че придружава кюрето при някой умиращ – държеше фризьорски салон в Кълронан и тупира или напомадва всички рошави коси на архипелага. Оставихме я пред котидж от суха каменна зидария, чиято единствена измазана стена беше без прозорци и на нея бяха нарисувани двете специални услуги на салона: подстригване „Теди бой“ и „Ваг Марсел“ от 30-те години, които се връщаха на мода, освен ако тя изобщо си беше тръгвала от тук. В залива Кълъни западният вятър изтръгваше малки вихри, които поемаха по посока на Голуей. Аз бях последният пътник. Попитах Хърнън какво правят тук през този сезон.

– Ако след януарските бури западният вятър се задържи, не правим нищо. Морето е прекалено бурно за крайбрежен риболов. Траулерите отидоха в Норвегия и ще се върнат след две седмици: те вече оставят замразената риба в Голуей, а когато се върнат тук, докарват всичко, което не може да се обработва промишлено: октоподи, скатове, котешки акули, змиорки.

– Не ги ли продават?

– Задържат си каквото им трябва, а останалото дават в селото; има достатъчно за всички и всеки идва да си вземе.

– А нивите?

– Поправят оградите на зеленчуковите градини, но вятърът е много силен, за да се разпръскват изхвърлените водорасли върху поляните, той ги събира и ги натрупва при каменните стенички и всичко трябва да започне отначало. Мъжете майсторят или пият къщи; жените плетат за туристите през лятото. При това не какво да е: всяко село на островите, дори и да е от четири-пет къщи, имат свой мотив, който му е като марка. Някога го правели, за да разпознават удавниците, изхвърлени от морето: раците и рибите не ядат вълната. Днес вече се дават само пияниците; те си имат място в гробището.

Спря пред махалата „Килмърви“, пред единствената осветена къща на доста левги околоръст.

– Ето, пристигнахте; чакат ви. Утре ще дойда да ви взема, да ви закарам в подножието на западния скалист бряг, ако не ви е страх от водните пръски и не страдате от световъртеж.

– Не страдам от световъртеж. Но ще видим.

Аран II

Почуках и влязох: помещението беше голямо и се простираше по цялата дължина на фасадата. Във всеки край имаше камина с горяща смес от торф и въглища. Пред лявата в канапе с малинова кадифена дамска седеше старец с изпито и фино лице и пушеше лулата си. Поздрави ме, докосвайки козирката на каскет от туид, който не го видях да сваля. Това беше чичото. Две кучета – черно и бяло, се отъркаха в краката ми, а откъм кухнята се появи племенникът с кърпа в ръка. Стив: около петдесетте, набит, с гъсти бакенбарди, жизнен и нащрек като човек, който много е скитал; липсващият горен преден зъб му придаваше вид на извънредно осведомен заек. Стаята на етажa беше малка, монашеска, идеална: легло с метални табли, боядисани в черно, със сребристорозово в горния и долния край, бухнала пухена завивка, умивалник от бял порцелан, малка закачалка. Открих в багажа си малка плоска бутилка с отлично уиски, което трябва да беше останало от „запасите“ ми от Голуей. Изпихме го тримата, докато се запознавахме.

Като повечето островитяни и чичото беше натрупал парите си в Америка, работейки всевъзможни неща. В продължение на години бил моряк на влекачите, дърпащи конвоите с дървесина по езерото Мичиган. Когато дошла Голямата депресия, станал огняр в перачница, държана от ирландски монахини, където дезинфектирали тонове въшливи парцали на изпадналите и безработните в Бронкс. Независимо от задушавщата атмосфера

в котелното и мизерната заплата работата му харесвала: да избиваш милиони въшки, гниди и дървеници му се струвало като един вид кръстоносен поход.

– Всеки път, когато метнех лопата антрацитни въглища, си представях цяла улица, която престава да се чеше.

Незнайно с чия закрила този гонител на срамни въшки след това се озовал на гардероба в хотел „Алгонкин“, от вонящите дрипи до викунята и сините лисици на звездите или гангстерите. Естествената изисканост на бившия моряк сторила чудеса, за да премине в този свят на лирични и щедри парвенюта. Извикал племенника си да му помага в управлението на луксозната закачалница, кралството над която никой не му оспорвал. В началото на седемдесетте години се върнали в родината си с добре напълнена кесия. Посрещнали ги тържествено: носели пари и най-вече новини; в Ню Йорк има голяма колония островитяни и тук хората се чувстват по-близо до Ню Йорк, отколкото до Дъблин. Освен това не завиждат на онези, които успяват, защото всеки местен се е надявал да го направи или го е постигнал. Племенникът построил големия котидж точно в момента, когато туризмът се раздвижвал. През хубавия сезон той подслонява и храни дузина гости, които му станали приятели. Обича да готви за тях, да пие с тях, да ги разпитва.

– Трийсет години непрестанно ходех и се връщах (номадството на американската работа), сега светът идва при мене: холандци, шведи, италианци, американци. Орнитолози, ботаници, лингвисти, философи. От май до септември няма празна нощувка.

Чичото, който му е помогнал да си стъпи на краката и е в основата на успеха му, е на топло до края на дните си. Занимава се със зеленчуковата градина, с няколко корена далии, разхожда кучетата, пълни си лулата и прекарва почти половината от времето да си спомня. А когато го прави на глас, всички слушат с интерес. Двамата са отличен екип, нещо като Гупил и Изенгрен.